Fjármálastöðugleiki 2008

Kynning fyrir fréttamenn og bankana

8. maí 2008

Alþingi
Erindi nr. Þ 136/317
komudagur 4.12.2008

Efnisyfirlit *Fjármálastöðugleika* 2008

- Álit Seðlabanka Íslands
- Viðfangsefni, framsetning og samhengi
- Þjóðhagslegt umhverfi og fjármálamarkaðir
- Fjármálafyrirtæki
- Greiðslu- og uppgjörskerfi
- Viðaukar:
  - Útlánaáhætta og mat á viðnámsþrótti
  - Skuldatryggingar og verðlagning þeirra
  - Lausafjárreglur og -stýring
  - Uppgjör í erlendum gjaldmiðli

Álit Seðlabanka Íslands

Ríkjandi aðstæður reyna á viðnámsþrótt bankanna

- Niðurstaða greiningar Seðlabankans frá því í fyrra um að fjármálakerfið væri í meginatriðum traust er óbreytt
  - Óvænt atburðarrás á alþjóðlegum fjármálamarkaði
  - Áhættusækni vék fyrir áhættufælni og óvissa birtist m.a í lausafjárþrenginum og áhyggjum af efnahagshorfum
- Seðlabankinn gerði ekki ráð fyrir svo skörpum veðrabrigðum, en varaði þó við hættum sem framundan kynnu að vera:
  - „...skilyrði á alþjóðlegum fjármálamörkuðum geta breyst skyndilega til hins verra.“
  - „Tími lausafjárgnóttar og lágra vaxta sem er óskaumhverfi áhættusækinna fjárfesta kann að breytast fyrr en varir.“
  - „Ein helsta hættan sem steðjar að íslenskum þjóðarbúskap um þessar mundir er hröð og óvænt hækkun á erlendum vöxtum og vaxtaálögum.“

Helstu áhættuþættir

Gjaldeyrismarkaður	Viðskiptahallinn og hugsanlegur breytingar í vaxtamunarviðskiptum fela enn í sér hættu á auknu flökti og gengislækkun umfram það sem þegar er orðið. Gjaldeyrismarkaður, bæði stundar- og skiptamarkaður, er háður þremur viðskiptavökum og er fremur grunnur. Bankarnir eru sjálfir vel varðir fyrir lækkun gengis en hluti lánþega þeirra er lítt eða ekki varinn fyrir sveiflum í gengi.
Fjármagnsaðgengi	Vegna markaðsfjármögnunar og óbundinna innlána skiptir lánshæfi bankanna miklu sem og aðstæður á alþjóðlegum mörkuðum. Bankarnir hafa brugðist við breyttum aðstæðum en því þarf að fylgja eftir. Aðgengi að fjármagni er takmarkaðra en áður og lánshæfismat hefur lækkað.
Fjármagnskostnaður	Veruleg hækkun áhættuálags dregur úr hagvexti og eykur viðskiptahalla. Hærri fjármagnskostnaður fjármálafyrirtækja skerðir samkeppnisstöðu þeirra og þyngir greiðslubyrði viðskiptamanna.
Gæði eigna bankanna	Verð hlutabréfa og fasteigna hefur lækkað. Gera má ráð fyrir vaxandi afskriftum útlána og annarra eigna. Vanskil og virðisrýrnun voru í lágmarki í lok síðasta árs en aukast óhjákvæmilega á næstu misserum.

Viðnámsþróttur

Efnahagslífið	Efnahagslífið er sveigjanlegt og hefur áður sýnt að það getur tekist á við sveiflur með snarpri aðlögun í einkaneyslu og innflutningi. Fjárfestingar og hagvöxtur hafa verið með mesta móti. Efnahagshorfur eru góðar til lengri tíma litið.
Staða bankanna	Eiginfjárhlutföll bankanna eru viðunandi, afkoma þeirra úr fjölbreyttum rekstri er góð og eignir eru dreifðar. Lausafjárstaða bankanna hefur verið góð en á hana reynir í ár.
Opinber umgjörð, eftirlit og greiðslukerfi	Umgjörð EES-samningsins gildir sem og viðmið við alþjóðlega staðla um bestu framkvæmd og gegnsæi. Eftirlit með fjármálastarfsemi hefur verið eflt og víðtækt samstarf er við nágrannalönd. Greiðslukerfin uppfylla alþjóðlega viðurkennda staðla.
Staða ríkissjóðs	Staða ríkissjóðs er sterk og afgangur hefur verið á fjárlögum. Hreinar skuldir hans við útlönd að meðtöldum gjaldeyrisforða eru engar.

Greining á fjármálastöðugleika 2000-2008

2000	feb.	►	Jákvætt álit en viðvaranir
	nóv.	▼	Ójafnvægi hefur vaxið
2001	maí	▼	Áhætta meiri og minni geta
	nóv.	▼	Verri aðstæður en brugðist við
2002	maí	▲	Jákvæður viðsnúningur
	nóv.	▲	Staðan styrkist en eftirköst
2003	maí	▲	Bati og staðan vel viðunandi
	nóv.	►	Viðunandi en hefur ekki styrkst
2004	mars	►	Viðunandi en áhyggjur af útlánum, erlendum skuldum og eignaverði
	sept.	►	Viðunandi en vaxandi óvissa
2005	apríl	►	Ójafnvægi en í meginatriðum traust
2006	maí	▼	Vandasöm sigling framundan
2007	apríl	►	Viðnámsþróttur bankanna hefur styrkst
2008	maí	▼	Ríkjandi aðstæður reyna á viðnámsþrótt bankanna